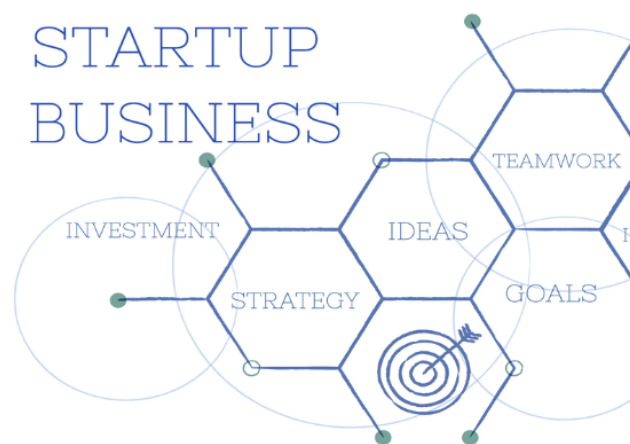

RAPIV

STARTUP
BUSINESS

Конференция:

Устойчивостта и интелигентният растеж в моделите на бъдещето

20 септември 2022 г.

Варненски свободен университет "Черноризец Храбър",
Варна 9007, к.к. "Чайка", ул "Янко Славчев" 84

Моделът РАПИВ

Яни Янев

Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна

03

Движещи сили на инфлацията в дългосрочен план през XXI век

Доц. д-р Иво Йоцов

ВВМУ "Н.Й. Вапцаров"

13

Използване на финансовите инструменти за внедряването на иновации от предприемачите от малкия и средния бизнес и от общинските администрации

Доц. д-р Йосиф Аврамов

Департамент "Телекомуникации"

Нов български университет

23

20 години "Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна"

33

Издател:

Регионална агенция за предприемачество и иновации - Варна

Година на издаване: Май 2023

ISBN:

978-954-92187-4-9

МОДЕЛЪТ РАПИВ

Яни Янев, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна

Резюме: Прави се кратка ретроспекция на развитието на Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ). Предложен е анализ на модела РАПИВ.

Ключови думи: неправителствени организации, устойчивост, предприемачество, иновации

THE MODEL RAPIV

Yani Yanev, Regional Agency for Entrepreneurship and Innovations – Varna

Abstract: The article makes a brief retrospective of development of Regional Agency for Entrepreneurship and Innovations – Varna (RAPIV). An analysis of RAPIV model is proposed.

Keywords: non-governmental organizations, sustainability, entrepreneurship, innovations

На прага на двадесетата годишнина от създаването на РАПИВ е време да споделим мисли, натрупан опит и знания във връзка с дейността на една неправителствена организация, успешно устояла на динамиката на времето и допринесла с инициативи, въображение и новаторство в прокарването на пътя за новите идеи в развитието на икономиката на нашият град и региона чрез модела на партньорството, обединяващо усилията на местната власт, образованието и науката, неправителствения сектор и бизнеса.

В този случай погледът назад е неминуем, а бих казал и задължителен, защото раните от тръните по извървения път остават най-верният белег и вечно напомняща оценка за това, което сме сторили.

А че пътят на неправителствените организации в тяхната мисия и до ден днешен остава трънлив, едва ли е необходимо да Ви убеждавам, но въпреки това

решения за неговото непрекъснато преодоляване и постигане на **Устойчивост и интелигентен растеж в моделите на бъдещето** можем да намерим и в МОДЕЛА РАПИВ.

Кратък поглед назад!

Конкретният повод за създаването на сдружението беше необходимостта да има такъв правен субект с оглед възможността за кандидатстване с проект за създаване на високотехнологичен бизнес инкубатор във Варна по програма ФАР през 2002 година. По програмата бяха предвидени 3 млн. евро за създаването на 5 такива инкубатора в страната.

Във Варна по това време имаше няколко неправителствени организации, които имаха готовност да кандидатстват, като всяка една поотделно трябваше да се конкурира с други такива организации от големите градове в страната. Очевидно шансът едно отделно НПО да се пребори в тази битка, не бяха големи. Екипът на Областната администрация оцени значимостта на едно такова начинание и реши да се ангажира с неговата подкрепа. След няколко месечните усилия, проведени редица срещи и разговори от зам.-областния управител Александър Фарашев със заинтересованите страни, се постигне съгласие за създаване на едно ново НПО, което да обедини усилията на всички потенциални кандидати и което да получи и сериозна местна подкрепа чрез включване в неговото учредяване на публичните администрации на Областна управа и Община Варна, варненските университети и научноизследователски институти, представители на бизнеса, негови сдружения и други неправителствени организации. Така бе създаден СНЦ, регистриран в обществена полза „Високотехнологичен бизнес инкубатор – Варна“.

Ето и списъка на учредителите и членовете на първия Управителен съвет:

Учредители:

Областна администрация – Варна

Община Варна

Варненски свободен университет

Медицински университет

Икономически университет – Варна

ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров“

Институт по хидро- и аеродинамика – Варна

Технически университет – Варна

Сдружение за насърчаване на предприемачеството и иновациите – Варна

Агенция за икономическо развитие – Варна

Бизнес агенция – Варна

Българска морска камара

Индустриална стопанска асоциация – Варна

Институт по воден транспорт – Варна

Институт по металознание – Варна

Институт по океанология – Варна

Център за независим живот – Варна

Варненска търговско индустриална камара

Международна бизнес група ООД

Алианц Банк България АД

В първия Управителен съвет за членове бяха избрани:

Яни Янев – Областна администрация – Варна

Димитър Радев – Институт по хидро- и аеродинамика

Стефан Барудов – Технически университет – Варна

Светла Ракаджийска – Икономически университет – Варна

Васил Донев – Сдружение за насърчаване на предприемачеството и иновациите – Варна.

По този начин стартира създаването на модела РАПИВ, останал уникален за страната и до днес, продължаващ своето устойчиво функциониране.

Създаденото обединение беше съществена предпоставка и за формирането на качествен екип, който разработи проекта за кандидатстване по програма ФАР – функционираща чрез нарочна дирекция в рамките на МРРБ. Естествено, от всички подадени от страната 13 проекта този на ВТБИ – Варна, беше класиран на 2-ро място, което гарантираше и финансирането му.

Да, ама не! Както казваше известният в миналото телевизионен коментатор Петко Бочаров.

В последната минута, без много обяснения, ЕК отказа финансирането на високотехнологични бизнес инкубатори в България по причина, че държавата и общините не били осигурили необходимия сграден фонд, в който те да функционират. Нещо, което не беше вярно, тъй като както във Варна, така и в Габрово, т.е. класираните на първите две места проекти, бяха налични и предоставени на сдруженията подходящи сгради.

Естествено, ние не можехме да се съгласим с това некоректно отношение на бъдещите ни партньори от ЕС, което обричаше страната на сериозно изоставане в подкрепата за стартиране на фирми с високотехнологични производства и като цяло в развитието на конкурентоспособността на българския бизнес. За преодоляването на този неблагоприятен за страната факт, след проведени разговори с министър-председателя и министъра на регионалното развитие, последният инициира на основата на нашето предложение Министерски съвет да приеме решение за финансиране създаването на два ВТБИ в България, базирано на класацията на проектите по програма ФАР. За целта бяха обявени конкурси за създаването им в Габрово и Варна. МС гласува бюджет от 1млн. лв. за финансирането на двата ВТБИ. Организациите, изготвили проектите за кандидатстване по програма ФАР, бяха и в най-голяма степен подготвени и съответно спечелиха проектите.

Така се започна. С Решение на МС от 16 декември 2003 г. беше учредено в полза на ВТБИ – Варна, безвъзмездно право на ползване за срок от 10 години върху сграда, намираща се на територията на Института по хидро- и аеродинамика, която по това време беше в структурата на МИ.

Но реалността скоро се оказа друга.

След първоначално предоставените средства, с които следваше да се извърши ремонт и оборудва сградата на ВТБИ, по проекта бяха предвидени средства за подкрепа на стартиращи фирми само за една година. А по-нататък?

Това наложи да създадем една от основните характеристики на модела РАПИВ, който във времето го превърна в **БЯЛАТА ЛЯСТОВИЦА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРОЕКТИ** – единственото НПО, занимаващо се с подкрепа на високотехнологични дейности, инкубиране на фирми, подкрепа на стартъпи, което не е получавало освен при старта на създаване на ВТБИ каквито и да било средства от държавата или общината. През всичките години подкрепата за инкубираните фирми и стартъпи е на базата на доброволните и безплатни усилия на екипа, който съчетаваше работата си по изпълнение на проекти с дейности по подкрепа на инкубираните или стартиращи фирми. Това беше изненадващо за нашите партньори и повод за осмисляне на модела РАПИВ като практика и за тях, особено в годините на кризата 2007 – 2009 г. Бяхме бялата лястовица, защото на фона на нашите партньори, които получаваха в израз на системно провеждана политика от местните и националните власти значителни суми за подкрепа на дейността им, това при нас липсваше! И така след първите 5 инкубирани фирми продължихме да приемаме и да инкубираме – общо 18 фирми. В подкрепа на бизнеса бяха проведени над 300 консултации, над 90 физически лица и фирми проявиха интерес към услугите на Бизнес инкубатора, над 30 фирми подадоха заявки за инкубиране.

След приключване изпълнението на проекта по създаване на ВТБИ – Варна, сдружението се изправи пред друг сериозен проблем, какъвто беше именно липсата на системно финансиране за дейностите по инкубиране, разрешението за което дойде с откриването в лицето на Банка Алианц на един сериозен, устойчив и иновативен партньор, който се довери на управляващия екип и осигури системното кредитиране на дейността на сдружението срещу бъдещите приходи от изпълнението на проектите по различни програми на ЕС и др. финансиращи институции.

Този начин на финансиране на дейността на сдружението създаваше значително напрежение, защото, независимо от толерантното отношение на банката, получените в заем средства следваше да се възстановяват, а това означаваше изключително активно разработване и кандидатстване с проекти по различни

програми, а след тяхното спечелване коректно изпълнение и отчитане, което да гарантира възможността за изплащане на зетите средства. Разбира се, този механизъм имаше и изключително дисциплиниращ ефект за изпълнителния екип на сдружението, който в годините придоби изключителен опит и знания и не допусна сдружението да бъде санкционирано поради неизпълнение – като резултат досега финансиращите организации нямат нито едно неизплатено евро.

Съществено значение при старта на сдружението, освен създаването на ВТБИ като действаща институция, реално инкубираща високотехнологични фирми, беше изпълнението на проекта за създаване на Регионална иновационна стратегия на Североизточния регион на България през 2004 г. В изпълнение на този проект бяха проявени редица инициативи, които имаха значение за неговото успешно реализиране, а това бяха привличането на МРРБ като партньор по проекта, нещо, което се случваше за първи път по отношение на централната изпълнителна власт. На следващо място беше иницирано създаването на НПО – сдружение на областните управители на СИРП, което също беше привлечено като партньор в изпълнението на проекта, като по този начин бяха привлечени и действащите областни администрации на територията на региона като първи опит за осъществяване на реална регионална политика, което, за съжаление, остана вече далече в миналото и само като отделен опит. В хода на изпълнение на проекта беше създадена информационна мрежа на базата на интервюираните над 600 фирми. В полза на тези фирми, както и в полза на членовете на сдружението, беше създаден ежемесечен електронен бюлетин, който информираше системно участниците в мрежата за всички предстоящи за обявяване и вече обявени покани за участия в конкурси по различни европейски и национални програми, програми, финансирани от отделни европейски държави, както и програми на други донорски фондове и организации. За наше огромно разочарование изключително успешното изпълнение на този проект и индивидуализираните чрез него необходими бъдещи мерки, осигуряващи успешно развитие на иновациите в СИРП, не получиха своето

логическо продължение в дейности, финансирани чрез оперативните програми през следващия програмен период, което обезсмисли вложените за целта средства на ЕС.

Широтата на дейностите, които сдружението инициираше и с които се ангажираше, постепенно във времето значително надхвърли фиксирания в наименованието му предмет на дейност само като бизнес инкубатор. Именно поради това важна стъпка в развитието на сдружението беше предприемането на промяната на неговото име, препоръчано и от мадам Бу- експерт към ЕК по Шеста рамкова програма.

На 20.02.2007 г. ВТБИ се преименува в Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна. И така промяната на името беше съпроводено и с развитието на няколко дейности: **Бизнес инкубатор, Високотехнологичен парк, въздействие върху политики, услуги в подкрепа на бизнеса и разработване на стратегически документи**, всяка от които имаше своите специфични активности, подкрепени и с изпълнение на конкретни проекти.

Следваща стъпка в развитието очертава и изпълнението на проекта „Разширяването на Бизнес инкубатор – Варна към РАПИВ“, изпълнен през периода 2013 – 2015 г.

През 2017 г. приключи периодът на безвъзмездно ползване на предоставената от държавата сграда и сдружението трябваше да реорганизира дейността си. Защо това се случи и държавата преустанови минималната си подкрепа – безвъзмездното право на ползване, не е достойно да коментираме на днешното тържествено събитие. С това предизвикателство следваше да се справи новият изпълнителен директор г-жа Ралица Жекова, която успешно преведе екипа през тази трансформация, което показва както стабилността на екипа, така и неговата нагласа за прилагане на нови иновативни форми в дейността на Сдружението. Освен продължаването на успешното кандидатстване и управление на проекти, дейностите в подкрепа на стартиращи бизнеси не само не спряха, а се разшириха и разнообразиха, включително и със средства на самото сдружение чрез обявяване на пакети от

услуги, които кандидатстващи за подкрепа стартъпи можеха да ползват безвъзмездно.

Най ясна представа за широтата и обхвата на дейностите, реализирани ВТБИ и РАПИВ, се получава от списъка на изпълнените през годините проекти:

1. **Работа по проектите – общ брой проекти – 37, като в 21 от тях сме водещ партньор;**
2. **Партньори – общо 109 от 27 държави:** Австрия (4), Белгия (1), България (19), Босна и Херцеговина (4), Германия (4), Гърция (6), Дания (1), Естония (1), Ирландия (1), Испания (7), Италия (14), Кипър (1), Молдова (2), Норвегия (1), Обединеното кралство (2), Полша (2), Португалия (1), Румъния (10), Словакия (1), Словения (6), Украйна (1), Унгария (8), Финландия (1), Франция (2), Хърватска (2), Чехия (6), Швеция (1);
3. **От тях 19 са български и 90 – международни партньори**
4. **30 от партньорите от 12 държави са включени в проекти с водещ партньор РАПИВ, както следва :**(Австрия (1), Босна и Херцеговина (1), България (11), Германия (1), Гърция (3), Италия (3), Молдова (1), Румъния (2), Словения (3), Украйна (1), Унгария (2), Хърватска (1);
5. **Обща стойност на финансиранията по изпълнените проекти – 4 107 688 лв.**
6. **Проекти, изпълнени с членове на сдружението – 19, изпълнени с 10 от членовете на сдружението както следва :**
  - ВСУ „Черноризец Храбър“ – 4 бр.
  - Община Аксаково – 4 бр.
  - Община Варна – 3 бр.
  - Корес ООД – 2 бр.
  - Областна администрация, ВНВМУ „Н.Й. Вапцаров“, Медицински университет Варна, Индустриално стопанска асоциация(ИСА), Триада Софт, Сдружение „Национален алианс за социална отговорност“ – по 1 проект;

7. Участие на членовете в УС

От учредяването на Сдружението са били избирани 5 състава на УС, в които са участвали общо 14 от членовете на Сдружението лично или чрез представители, както следва:

В четири от съставите на УС са участвали чрез свои представители: **Община Варна, Областна администрация, ВСУ „Черноризец Храбър“ и г-н Димитър Радев;**

В три от съставите на УС е участвал с представител **МУ Варна;**

В два – **ИУ Варна, и г-жа Ралица Жекова;**

В състава на един от УС са участвали чрез свои представители: **ТУ Варна, ВНВМУ, Стопанска камара, ВТИК, „Маркон“ ООД и Сдружение за насърчаване на предприемачеството и иновациите.**

Трябва изрично да подчертая, че през всички години на дейността на сдружението членовете на УС и неговият председател са участвали в дейността про боно!

8. Изпълнителен екип на сдружението беше ръководен от доц. д-р **Димитър Радев** през периода от 2002 – 2017 г., а от тогава до сега от доц. д-р **Ралица Жекова.**

9. Неизменен и незаменим член на екипа от неговото създаване до днес е **г-жа Мария Златева – главен счетоводител на Сдружението.**

ИЗВОДИ

КАКВА Е ТАЙНАТА НА МОДЕЛА РАПИВ?

1. Партньорство, обединяващо широк кръг от участници в обществения живот, принадлежащи към различни сфери на обществена, икономическа и административна активност чрез откриване на общност от интереси и тяхната последователна подкрепа;
2. Създаване на екип с ясна мотивация за мисията на Сдружението и със съзнанието за необходимостта за личното, включително, понякога и безвъзмездно съучастие в постигането на целите;

3. Взаимно доверие и коректност в отношенията с членовете на Сдружението и партньорите по проектите;
4. Намирането на подходящ партньор, готов да прилага иновативни форми за финансова подкрепа;
5. Запазването на приоритета в сферата на дейност в обществена полза, подкрепян от членовете на УС и чрез тяхната работа про боно в полза на сдружението.

ДВИЖЕЩИ СИЛИ НА ИНФЛАЦИЯТА В ДЪЛГОСРОЧЕН ПЛАН ПРЕЗ XXI ВЕК

Доц. д-р Иво Йоцов, ВВМУ „Н.Й. Вапцаров“

Резюме: Статията прави кратка ретроспекция на глобалните условия, довели до резултати, предопределящи негативните тенденции в развитието на глобалните икономически процеси. Предложена е стратегическа рамка за излизане от задълбочаващите се противоречия и тежки кризи.

Ключови думи: глобализация, деглобализация, регионализация, инфлация, структурни реформи, устойчиво развитие

LONG-RUN DRIVERS OF INFLATION IN THE 21ST CENTURY

Associate Professor, PhD, Ivo Yotsov, Nikola Vaptsarov Naval Academy

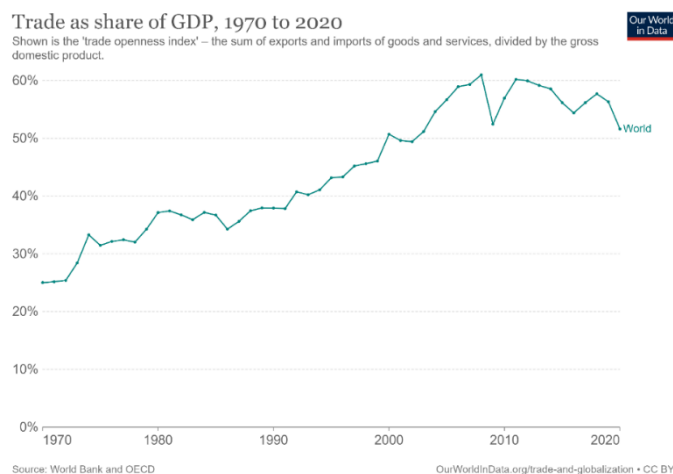
Abstract: The article makes a brief retrospective of global conditions that led to results predetermining negative trends in the development of global economic processes. A strategic framework for getting out of the deepening contradictions and severe crises is proposed.

Keywords: globalization, deglobalization, regionalization, inflation, structural reforms, sustainable development

През 2008 г. две събития белязаха навлизането на света в нова геополитическа и икономическа ера. Това са финансовата криза в САЩ, която прерасна в глобална и се отрази изключително негативно на множество икономики, и тридневната война през август същата година между Руската федерация и Република Грузия. Започна т.нар. „зима“ от големите вълни на Кондратиев. Еднополярният свят с доминирането на един хегемон и господството на либералните, а в множество направления и на ултралибералните политически теории (Дугин, 2014) започна да се променя. Днес светът е коренно различен в сравнение с преди няколко десетилетия (Вацев, 2022). Нещо повече, анализът на множество тенденции показва, че кризите в международните отношения, икономиката и социалното развитие ще се

задълбочават защото са диалектически предопределени от историческото развитие на света от края на осемдесетте години на XX в. до този момент.

Периодът след Втората световна война се характеризира с неоспорими от никого процеси на т.нар. **глобализация**. Доминират и взаимно се противопоставят две политически теории (либерално-капиталистическата и комунистическата), които определят и биполярния модел в икономическото развитие. Независимо от диаметрално противоположните възгледи за развитието на обществото и двата модела са единни по отношение на икономическата интеграция. Дори в много отношения административно-плановата икономика в страните от СИВ изпреварва страните от ЕИО с десетилетия. Създава се единна валута (преводна рубли) и се постига строго международно разпределение и специализация на труда. След разпадането на доминирания от СССР икономически блок в страните от ЦИЕ се утвърждава либерално-капиталистическият модел на развитие и съответно свободен пазар. Международната търговия придобива все по-голямо значение за развитието на глобалната икономика, като в периода 2010 – 2020 г. достига до 60% от световния БВП (Вж. Фигура 1). Основен икономически резултат е високата специализация, глобалното разпределение на производствените блокове и логично – развитието на глобалните вериги за доставки (The impact of containerization to the development of multimodal transport and to the operations in the port terminals, 2021). Несъмнено това носи множество предимства – глобална специализация и икономии от мащаба на производство, експортна ориентираност на икономиките и т.н.

Фигура 1. Световната търговия като дял от световния брутен вътрешен продукт, източник (*World Bank and OECD*)

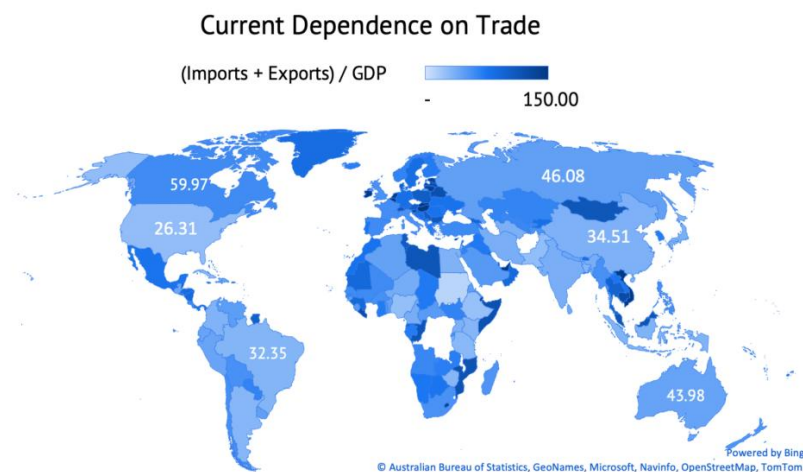
В същото време глобалната икономиката се превръща в „заложник“ на международната търговия и в частност на веригите за доставки (*Challenges to The Multimodal Transport, 2021*). В условията на пандемия и затваряне на граници именно веригите за доставки са подложени на натиск до такава степен, че доставките на потребителски стоки са затруднени, а множество производства, като автомобилостроене и фармацевтика, ограничават или спират производството.

През есента на 2021 г. отговорна за високите нива на инфлация в Европа и САЩ е пандемията от корона вирус (*Paulus, et al., 2021*) и следователно може да се очакват отново по-ниски нива на инфлация, когато ефектите от пандемията изчезнат. В началото на 2022 г. веригите за доставки са изправени пред нови предизвикателства. На 24 февруари започва Специалната военна операция (СВО) на Руската федерация (РФ) в Донбас. Европейският съюз и САЩ налагат на РФ безпрецедентни по мащабите си санкции. В отговор РФ ограничава износа на редица суровини (*Reuters, 2022*) (2022), което затруднява фундаментални за глобалната икономика производства (*Cooban, et al., 2022*). Възниква недостиг на основни потребителски стоки и нова вълна от рецесия и инфлация (*Pathstone, 2022*). В основната политическа риторика РФ се обвинява като главен виновник за всички беди, свързани с рецесията и инфлацията в глобалната икономика (*Sink, et al., 2022*) (*Gardner, 2022*). Да видим дали наистина е така, кои са факторите, които играят основна роля в развитието на глобалните икономически процеси, и какво може да се очаква в дългосрочна перспектива.

Първият фактор това е деглобализацията. Процесите, свързани с нея, се развиват особено динамично след 2008 г. Създават се алтернативни на съществуващите и доминирани от страните от Г-7 органи за глобално управление – БРИКС, ШОС. Нараства сътрудничеството в рамките на организации като: ЕАИС, МЕРКОСУР, УНАСУР, АСЕАН и т.н. Ограниченията, свързани с пандемията от Cov-19, изкарват на преден план уязвимостта на глобалните вериги за доставки. СВО в Украйна постави въпроса и за зависимостта им от международната търговия (Вж.

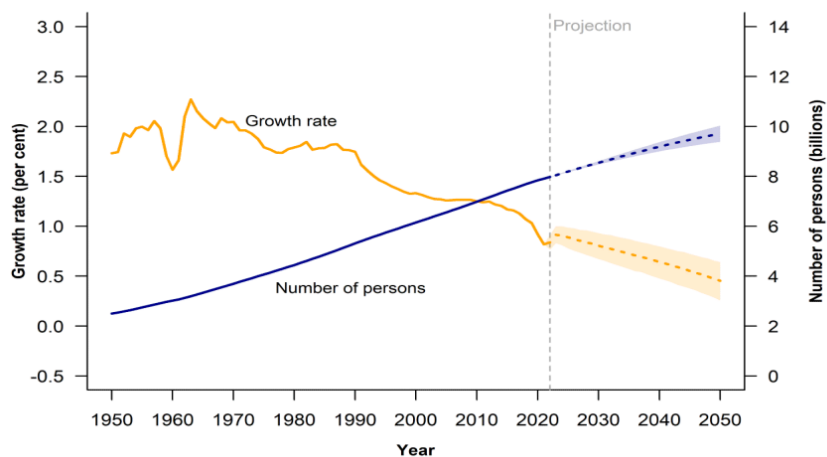
Фигура 2) и определени партньори (Jungbluth, et al., 2022) (Отражение на конфликта в Кримския регион върху добива на нефт и газ в Черно море, 2019). Ограничаването на глобалните рискове изисква преосмисляне на глобалното разпределение на производствените блокове, което създава условия за регионализация на производството или дори ограничаване в рамките на националните икономики. Това води до увеличаване на капиталовите разходи на основните производители, до загуби от намаляване мащабите на производство и до ръст в разходите за труд, тъй като производствата се прехвърлят в страни с високи нива на доходите. Не на последно място големите икономики – преди всичко САЩ и Китай – все повече използват инструментите на търговската политика за постигане на външнополитически цели. Всичко това неминуемо се калкулира в цените на крайните продукти. Този процес изостря още повече друг фактор, оказващ негативно влияние върху инфлацията – демографската криза.

Населението на света продължава да расте. Според оценките на ООН се очаква то да нарасне на 9,7 милиарда до 2050 г. (Вж. Фигура 3). Това ще предизвика ръст в търсенето на потребителски стоки.

Фигура 2. Глобална зависимост от международната търговия, източник (*Pathstone, 2022*)

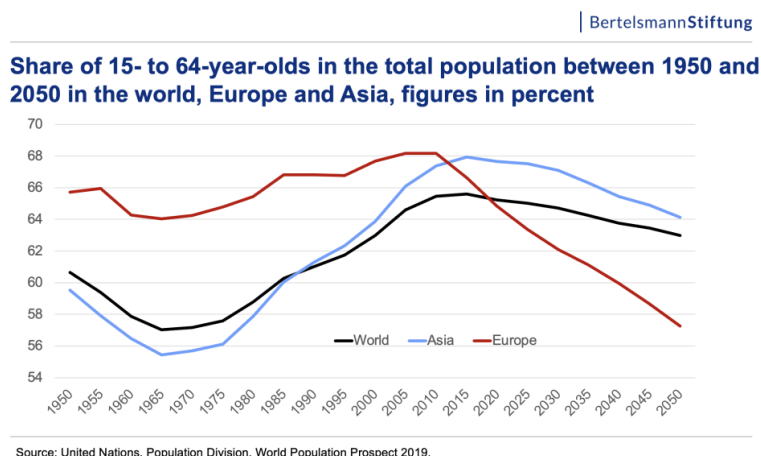

Фигура 3. Население и годишен темп на растеж: прогнози, 1950 – 2022 г. и среден сценарий с 95% интервал на прогнозиране, 2022-2050 г., източник (*United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division, 2022*)

Тъй като естествените ограничения на наличните ресурси не позволяват неограничено разширяване на предлагането, ще има прекомерно търсене и следователно инфлационни тенденции. Преди всичко това се отнася за обработваемата земя, а от тук и до производството на храни (Paulus, et al., 2021).

Освен това глобалните демографски промени се характеризират и със застаряване на населението, което означава, че съотношението между хора във и извън трудоспособна възраст намалява. Т.е. по-малко хора в производствения процес и повече хора, които консумират, но вече не произвеждат. Резултатът е превишаване на търсенето пред предлагането на стоки. Това отново води до по-високи нива на инфлация. Този проблем стои с особена острота в региони на света, които застаряват твърде бързо – т.е., на първо място в Европа.

Фигура 4. Дял на населението между 15- и 64-годишна възраст спрямо цялото население, източник (*Paulus, et al., 2021*)

Глобалният спад на дела на работната сила в общото население обаче има и друга последица: недостиг на работна ръка, включително прекомерно търсене на пазара на труда. Последното води до повишаване на заплатите, което увеличава производствените разходи – а оттам и цените, които потребителите трябва да плащат. В същото време недостигът на работна ръка означава, че производственият капацитет на икономиката е намален, което води до повишаване на потребителските цени.

Безспорен факт са климатичните промени, в резултат на които може да се очаква увеличаване на екстремните метеорологични условия като: горещи вълни (Soto, 2022), суши, бури (World Weather Attribution initiative, 2022) и наводнения (World Weather Attribution, 2021) (World Weather Attribution initiative, 2022), които водят до загуба на реколта и следователно намаляване на предлагането на продоволствени продукти. Друга причина за високите цени са стратегиите, насочени към редуциране на парниковите газове и ограничаване на климатичните промени. Една от тях е ограничаване на индустриалното производство чрез налагане на по-високи цени за тези емисии. Това също се калкулира в крайните цени и също има инфлационен ефект. От друга страна, преминаването към използване на биогорива вместо горива на основата на фосилни източници също оказва инфлационен натиск от ръста на капиталови разходи за изграждането на новите производствени мощности. Второ, тези производства повишават глобалното търсене на биомаса и култури като: соя, царевича и рапица. Ограничават се площите за отглеждане на останалите култури и съответно тяхното предлагане. Друга мярка, целяща ограничаването на климатичните промени е залесяването, което отново води до редуциране площите на обработваемите земи. Повишаването на търсенето и намаляването на предлагането ще води до постоянна инфлация на продоволствените продукти.

Множество политици, организации и изследователи демонстрират загриженост по отношение описаните проблеми. Резултатите обаче провокират много въпроси. Дали е правилно направлението, в което се насочват световните

процеси? Може ли да се постигне устойчиво демографско развитие? Не са ли грешни още в основата си стратегиите, а от там и оперативното изпълнение на мерките, целящи ограничаване на климатичните промени? Отговорът на тези въпроси може да се приеме за неприятен или „политически некоректен“, защото противоречат на основните политики.

Описаните икономически ефекти от деглобализацията или регионализацията трябва да се решават чрез засилено политическо сътрудничество, равноправни и честни преговорни процеси и като резултат редуциране на политическите рискове пред глобалните вериги за доставки. Целта следва да е изграждането на атмосфера на доверие и преминаване от парадигмата „заедно против“ и „заедно за сметка на“ към „заедно в името на“. Това налага фундаментални промени в повечето органи за глобално управление. Тези органи трябва реално да регулират демографските процеси в отделните региони в съответствие с възможностите им за устойчиво развитие. От изключителна важност е и отказът от екологични стратегии, насочени към ограничаване на производството и преориентиране към стратегии, свързани с моделиране на климата, ограничаване и ликвидиране на пустините (тяхното залесяване), заемащи огромни площи. Наред с включването на тези региони в аграрните възпроизводствени процеси това ще позволи управляемо модифициране на глобалните климатични процеси и постигане на устойчиви добиви от огромни, неизползвани преди територии.

От описаното става ясно, че са налице множество фактори, които взаимно се допълват и стимулират инфлационните процеси в глобалната икономика. Ефектите не могат да бъдат спрени без структурни реформи в глобалните органи за управление. Тези реформи трябва да са от първи, втори и трети ред – фундамента, надстройката и съзнанието. Докато за реформите от първи и втори ред е нужно сравнително кратък период от време – от години до десетилетия, за реформите от трети ред е нужна смяната на поколения. Това е причината, поради която трябва да започне работа в това направление, колкото е възможно по-скоро.

Исползвана литература:

Bicchetti, David, Razo, Carlos and Shirotori, Miho. 2021. Trade and food security: When an agreement delayed becomes a human right denied. *UNCTAD*. [Online] UN, 21 June 2021. [Cited: 15 July 2022.] <https://unctad.org/news/trade-and-food-security-when-agreement-delayed-becomes-human-right-denied>.

Challenges to The Multimodal Transport. **Grancharova, Valentina. 2021.** 7s, 2021, Pedagogika-Pedagogy, Vol. 93, pp. 520 – 64.

Cooban, Anna and Pavlova, Uliana. 2022. Chipmakers brace for more trouble as Russia limits exports of rare gases. *CNN Business*. [Online] CNN, 17 June 2022. [Cited: 15 July 2022.] <https://edition.cnn.com/2022/06/17/tech/russia-noble-gases-exports-semiconductors/index.html>.

Gardner, Timothy. 2022. Analysis: With record pump prices, Biden hard-pressed to ramp up Russia sanctions. *Reuters, World*. [Online] Thomson Reuters, 17 June 2022. [Cited: 15 July 2022.] <https://www.reuters.com/world/with-record-pump-prices-biden-hard-pressed-ramp-up-russia-sanctions-2022-06-17/>.

Jungbluth, Cora and Petersen, Thieß. 2022. How the War Against Ukraine can Change the Global Economy. *GLOBALIZATION*. [Online] Bertelsmann Stiftung, 22 March 2022. [Cited: 19 July 2022.] <https://globaleurope.eu/globalization/how-the-ukraine-war-can-change-the-global-economy/>.

Pathstone. 2022. Deglobalization, Recession, and Inflation. <https://www.pathstone.com/>. [Online] Pathstone, 30 March 2022. [Cited: 15 July 2022.] <https://www.pathstone.com/deglobalization-recession-and-inflation/>.

Paulus, Simon and Petersen, Thieß. 2021. Deglobalization, Digitalization & Demographics – Competing forces on inflation. *Bertelsmann Stiftung*. [Online] GED, 8 December 2021. [Cited: 30 June 2022.] <https://globaleurope.eu/globalization/deglobalization-digitalization-demographics-competing-forces-on-inflation/>.

Reuters. 2022. Russia limits exports of noble gases, a key ingredient for making chips. *Technology*. [Online] Thomson Reuters, 2 June 2022. [Cited: 15 July 2022.] <https://www.reuters.com/technology/russia-limits-exports-noble-gases-key-ingredient-making-chips-2022-06-02/>.

Sink, Justin and Fabian, Jordan. 2022. Biden Blames Putin for Gasoline Prices, Touts Higher-Ethanol Plan. *Politics*. [Online] Bloomberg, 13 April 2022. [Cited: 15 July 2022.] <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-12/biden-tags-putin-for-gasoline-prices-touts-higher-ethanol-plan>.

Soto, Kaly. 2022. Extreme Heat Continues Its March Across Western Europe. *World*. [Online] New York Times, 19 July 2022. [Cited: 19 July 2022.] <https://www.nytimes.com/2022/07/17/world/europe/europe-uk-heat-wave.html>.

The impact of containerization to the development of multimodal transport and to the operations in the port terminals. **Grancharova, Valentina. 2021.** Varna : Nikola Vaptsarov Naval Academy, 2021. Innovative Education for Emerging Maritime Issues. pp. 12-19. ISBN 978-619-7428-59-9.

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. 2022. [Online] 11 July 2022. [Cited: 18 July 2022.] https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/wpp2022_summary_of_results.pdf. ISBN: 978-92-1-148373-4.

World Bank and OECD. Trade as share of GDP, 1970 to 2020. *World Bank and OECD*. [Online] [Cited: 16 July 2022.] <https://ourworldindata.org/search?q=Trade+as+share+of+GDP>.

World Weather Attribution. 2021. Heavy rainfall which led to severe flooding in Western Europe made more likely by climate change. *World Weather Attribution*. [Online] 23 August 2021. [Cited: 19 July 2022.] <https://www.worldweatherattribution.org/heavy-rainfall-which-led-to-severe-flooding-in-western-europe-made-more-likely-by-climate-change/>.

World Weather Attribution initiative. 2022. Climate change added \$4bn to damage of Japan's Typhoon Hagibis. *Storms*. [Online] World Weather Attribution initiative, 18 May 2022. [Cited: 19 July 2022.] <https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-added-4bn-to-damage-of-japans-typhoon-hagibis/>.

—. 2022. Climate change increased heavy rainfall, hitting vulnerable communities in Eastern Northeast Brazil. *Extreme rainfall*. [Online] World Weather Attribution initiative, 5 July 2022. [Cited: 19 July 2022.] <https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-increased-heavy-rainfall-hitting-vulnerable-communities-in-eastern-northeast-brazil/>.

Вацев, Валентин. 2022. Трансхуманизмът няма истинско бъдеще. *Рационална съпротива с Мартин Петрушев*. 4 June 2022.

Дугин, Александър. 2014. *Четвъртият път*. [trans.] Нели Пигулева. s.l. : Изток-Запад, 2014. ISBN 978-619-01-0945-7.

2022. Казахстан търси начин да изнася нефт и газ за Европа след като Русия "въртна" кранчето на нефтопровода им. *Свят*. [Online] Новини Лодон, 7 July 2022. [Cited: 15

July 2022.]

<https://www.novini.london/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0/57050->

[%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%85%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD-%D1%82%D1%8A%D1%80%D1%81%D0%B8-](#)

[%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD-%D0%B4%D0%B0-](#)

[%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%8F-%D0%BD%D0%B5%D1%84%.](#)

Отражение на конфликта в Кримския регион върху добива на нефт и газ в Черно море. Грънчарова, В and Люцканова, София, 2019. Велико Търново : НБУ „В.Левски”, 2019. Сборник доклади „Актуални проблеми на сигурността”, pp. 103 – 111. ISSN 2367-7473.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ВНЕДРЯВАНЕТО НА ИНОВАЦИИ ОТ ПРЕДПРИЕМАЧИТЕ ОТ МАЛКИЯ И СРЕДНИЯ БИЗНЕС И ОТ ОБЩИНСКИТЕ АДМИНИСТРАЦИИ

Доц. доктор по икономика, ЙОСИФ АВРАМОВ, Департамент „Телекомуникации“ при
Нов български университет

Резюме: Предлага се преглед и анализ на най-новата област на финансите, а именно финансовият инженеринг. Анализира се програмирането и планирането на европейските фондове и се прави преглед на използването на финансови инструменти в България.

Ключови думи: финтех, банки, финанси, трансакции, дигитализация, блокчейн, търговец

USE OF FINANCIAL INSTRUMENTS FOR THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS BY ENTREPRENEURS FROM SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES AND BY MUNICIPAL ADMINISTRATIONS

Associate Professor, Doctor of Economics, YOSIF AVRAMOV, Department of Telecommunications
at New Bulgarian University

Abstract: Review and analysis of newest field of finances are offered, namely the financial engineering. The programming and planning of European funds is analyzed and use of financial instruments in Bulgaria is reviewed.

Keywords: fintech, banks, finance, transactions, digitization, blockchain, trader

В специализираната финансова литература е визирано, че финансовият инженеринг е основен дял от финансовата наука и е с високо теоретичен и приложен характер. Неговата проблематика се отнася до функционирането на някои сложни финансови процеси и в основата ѝ е изследването и приложението на финансовите инструменти. Според автора финансовият инженеринг е нов авангарден етап в развитието на финансовата наука. Счита се, че този нов дял от финансите е възникнал след Втората световна война, когато през 1952 г. американският учен (доцент по финанси) – Хари Марковиц публикува своя статия, в

която поставя основите на теорията на портфейла, която позволява да се изчислява оптималният характер на портфейла, при който се елиминира определен риск. Според друг известен финансист Д. Финерти: „Финансовият инженеринг включва в себе си проектирането, разработката и реализацията на иновационни финансови инструменти и процеси, а така също и творческо търсене на нови подходи към решаването на проблемите в областта на финансите“. Трети колега финансист, Лоурънс Галиц, определя: „Финансовия инженеринг като инструменти и техники за управление на финансовия риск“, а също така и: „финансовият инженеринг представлява употребата на финансови инструменти за преобразуването на един съществуващ финансов профил в друг, който притежава по-желани характеристики“. Според други автори, които са изследователи в областта на математиката (вж. определението на проф. Рачо Денчев, д.м.н.): „Финансовият инженеринг има фундаментална значимост в съвременните теоретични и практически финанси. Той се основава на концепцията за финансовия пазар като стохастична динамична система, еволюцията на която се описва със съответни математически модели, използващи относително сложен математически апарат. Най-общо казано, предмет на финансовия инженеринг е конструиране на финансови инструменти (най-често портфейли от активи), чиито ценови процеси са функции на някакви случайни процеси и които инструменти имат зададени рискови и други характеристики. Техните параметри са количествено определени и се изчисляват с помощта на съответни компютърни програми. Тези инструменти могат да са търгуеми, каквито са финансовите деривати, но могат и да са нетъргуеми. Финансовите инструменти, използвани при европейските инициативи, са частни случаи от този тип“. За разлика от грантовото финансиране, финансовите инструменти функционират най-близко до пазарните принципи. В някои сфери на икономиката, и най-вече що се отнася до финансиране на малки и средни предприятия, към този момент такъв подход притежава повече позитиви от грантовото финансиране. Малко е известно, че една голяма част от средствата на Плана „Маршал“, които САЩ отпуска на страните от разрушената от Втората световна война западна част на Европа в средата на XX в., са

използвани именно по този начин – чрез разновидност на финансови инструменти, а именно: револвиращи фондове, които отпускат нисколихвени кредити на компании. Този подход е бил използван най-вече в Германия, която още тогава е пресметнала, че този механизъм на финансиране ще е много по-ефикасен, отколкото ако бъдат раздадени безвъзмездно отделни грантове на фирмите. Чрез револвиращи кредити и други финансови инструменти, отпуснати от фонда, създаден по визирания План „Маршал“, до 1995 г. са отпуснати нисколихвени кредити на стойност 140 млрд. германски марки. Към началото на 2022 г., т.е. повече от 70 години по-късно, условно около 2 млрд. евро са в този фонд и все още са на разположение за компаниите от Германия.

От съществено значение е запознаването на по-широк кръг ръководители и експерти от държавната и общинските администрации с приложението на финансовите инструменти (слабо познати предвид ограниченото им прилагане досега у нас) в програмен период 2014 – 2020 г., а за настоящия програмен период 2021 – 2027 г. все още не е известен техният размер. Известно е, че ще има известно нарастване в относителния дял на оползотворяване на еврофондовете в сегашния програмен период 2021 – 2027 г. за сметка на намаляване на грантовото финансиране. В програмен период 2014 – 2020 г. ЕК вече прилага т.нар. нова политика на ЕС при използване на финансови инструменти, което стана с приемането на Регламент (ЕС) № 1303/2013. В него е предвидено да се насърчава предоставянето на подкрепа на различни корпоративни структури от бизнеса, публичния сектор, респективно и на ПЧП чрез финансови инструменти. Неговите общи разпоредби обхващат и петте европейски структурни и инвестиционни фондове, а също и приложение на финансовите инструменти по всички тематични цели и приоритети. С оглед запознаването с финансовите инструменти следва да се направи регистрация на сайта www.fi-compass.eu. Fi-compass е специализирана уникална платформа за съвети и поддържане на финансовите инструменти за европейските структурни и инвестиционни фондове (European Structural and

Investment funds) и за микрофинансиране на Програмата за заетост и социални иновации (Employment and Social Innovation).

В доклада се анализира тенденцията, наблюдавана в планирането и програмирането на средствата от ЕС, която се свежда до по-широкото използване на финансовите инструменти. Чрез чувствително по-широкото им използване в току-що приключилия програмен период 2014 – 2020 г. и особено в настоящия програмен период 2021 – 2027 г. в известна степен се редуцира понякога „безсмисленото“ и разточително харчене на средства от еврофондовете и донякъде се намалява нерегламентираното отклоняване на финансов ресурс, който има произход от европейските фондове. В предходния програмен период 2014 – 2020 г., където използването на финансови инструменти бе около 10% от общия ресурс от ЕС, бе избягнато до голяма степен финансирането на бенефициенти, които нямат съществени основания за получаване на евросредства. Финансовите инструменти са надеждно средство за чувствително ограничаване на разхищаването и присвояването от някои длъжностни лица на евросредства, както и използването им за други несвойствени цели, които са извън обхвата на европроекта. Това се споделя не само от автора, но и от редица други експерти в областта на работата с еврофондовете. Чрез тяхното използване значително се ограничава възможността за прарасване на евросредства, тъй като те следва да се върнат от ползвателя им – точно това е разликата с безвъзмездното грантово финансиране, което бе характерно до началото на програмен период 2014 – 2020 г., при което средствата следва да се „усвоят“ или похарчат?!?

Налице е голяма потребност от отлично подготвени финансисти, с оглед те да управляват новите фондове, които оперират с финансови инструменти и вече функционират или ще се създадат по четирите оперативни програми. Възможно е поради недостиг у нас на достатъчно подготвени финансисти със специализация по „Финансов инженеринг“ да се наложи за фондмениджъри да бъдат поканени по-подготвени експерти и от други страни от ЕС, които имат повече опит в рисковото финансиране. В това няма нищо лошо, но бе възможно финансовата дисциплина

„Финансов инженеринг“ (дял от финансовата наука, в който се изучават финансовите инструменти) да се преподава в българските икономически университети или факултети поне от десетина години, както е в другите страни от ЕС. Вероятно така у нас щеше да има достатъчно обучени и подготвени експерти, които да са в състояние да управляват финансовите инструменти.

През последните петнадесет години, откакто Представителството на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) функционира у нас, над 13 хиляди малки български предприятия получиха финансиране за над 1,5 млрд. евро по програмите за реализация на финансови инструменти, управлявани от ЕИФ. По този начин България е сред отличниците по използване на финансови инструменти в Европа и много други страни членки сега имат желание да се учат от българския опит. За този неголям период в ЕС се наложи разбирането, че финансовите инструменти са ефективен начин за влягане на европейски средства, за усилване на конкурентоспособността и подкрепа на малкия бизнес. Те предоставят възможност да се вземат изцяло пазарни решения, с които всяко 1 евро от европейските данъкоплатци генерира други допълнителни между 2 и 5 евро инвестиции на частен капитал. Посредством финансовия инженеринг вложените европейски публични средства се връщат обратно и могат да се използват отново с мултиплициращ ефект. От първоначално вложените от ЕИФ по инициативата JEREMIE близо 350 млн. евро на български пазар по-голямата част от средствата се върнаха обратно. Те се ползват отново за други реализирани инвестиции и банкови гаранции.

През септември 2018 г. стартира с ресурс на ЕИФ нов екуити фонд на българския пазар – Brightcap Ventures. Налице е необходимост от повече scale-up рисков капитал не само в България, но и в ЕС и той ще инвестира както в иновативни стартъпи, така и в технологични компании във фаза на растеж. Това е деветият финансов инструмент, който ЕИФ пуска в България в последните осем години. Петте екуити фонда, които създаде ЕИФ в България – Eleven, LaunchHub, Black Peak Capital, Empower Capital и NEVEQ 2, са инвестирали над 80 млн. евро в над 230 иновативни компании в страната. Същите тези компании са привлекли

успешно други над 80 млн. евро частен капитал от рискови инвеститори – както български, така и чуждестранни, тъй като собствениците им имат желание да се развиват и конкурират глобално. Някои от тях с финансиране от екуити фондовете са вече значими компании в международен план като: IPS, Уолтопия, Сити Клиник и др., а в ICT сектора – Software Group, Булпрос и др. Има и инвеститори от Силициевата долина, които са инвестирали в технологични фирми у нас. Налице е също така развитие и на т.нар. VC (venture capital) екосистема в България. Тя вече привлича известен интерес и от други страни. Според изследване, изготвено през 2018 г. от ЕИФ за развитието на venture capital или VC индустрията в Европа, София е сред Топ 20 на VC екосистемите в Европа и една от двете източноевропейски дестинации, които са в челото на този специфичен бизнес (другата е столицата на Литва – Вилнюс).

През 2015 г. се създаде Фондът на фондовете (ФнФ) с принципал министърът на иновациите и растежа. Съвместно с Европейския инвестиционен фонд фондът управлява финансовите инструменти по оперативните програми за България. Също така ФнФ лицензира фондове, които оперират с над 1,2 млрд. лв. ресурс от Фонда на фондовете по четири оперативни програми и ПРСР (+ Джесика). За ФнФ е характерно, че до края на Програмен период 2014 – 2020 г. (по правилото N+3 той ще приключи в края на 2023 г.) се очакват 2,7 млрд. лв. инвестиции заедно с частния ресурс.

Основни цели и предимства от дейността на ФнФ са: икономии от мащаба; възможност за повторно инвестиране; експертиза на национално ниво; комбиниране на публичен и частен капитал и експертиза. Ролята на Фонда на фондовете се свежда до: структуриране на финансовите инструменти; избор на финансови посредници; управление и мониторинг на финансовите инструменти; подкрепа за МСП. Налице са четири инструмента за дялово и квазидялово инвестиране с включен допълнителен ресурс за подкрепа на предприятия, пострадали от Covid-19. Създадени са следните фондове към средата на 2021 г.: ФОНД ЗА УСКОРЯВАНЕ И НАЧАЛНО ФИНАНСИРАНЕ (ФУНФ) и ФОНД ЗА РИСКОВ КАПИТАЛ (ФРК), в т.ч.:

ИНОВЕЙШЪН КЕПИТЪЛ 27.4 млн. лв. + 10.4 млн. лв.; ВИТОША ВЕНЧЪРС 35.6млн. лв. + 13.6 млн. лв.; НЕВЕК 3 37.4 млн. лв. + 14.3 млн. лв.; МОРНИНГ САЙД ХИЛ 47.1млн. лв. + 18 млн. лв. Капиталът на ФнФ е 41 млн. лв., а типът финансиране, който той прилага, е дялово и квазидялово в: етап ускоряване, начален етап. Целта на ФнФ може да се синтезира, като се анализира неговият обхват от 228 компании. Предвижда се размерът на инвестицията да е съответно: 50 хил. – 100 хил. лв. за фаза на ускоряване; 100 хил. – 2 млн. лв. в начален етап. По отношение на някои от фондовете е характерно:

„ВИТОША ВЕНЧЪР ПАРТНЪРС“ ООД следва да се отбележи, че е с капитал 50.7 млн. лв. Типът на финансиране е дялово и квазидялово. Етап ускоряване и начален етап, а целта е 125 компании, като размерът на инвестицията е от 30 хил. до 100 хил. лв., но само за фаза на ускоряване. От 30 хил. до 2 млн. лв. е размерът на инвестицията за начален етап. Част от подкрепените до момента компании са:

НУЛА.БГ – изготвяне на иновативен финансово-счетоводен софтуер

Елджой АД – един от най-бързоразвиващите се европейски производители на градски/теренни електрически велосипеди;

Хобо България ООД – първият български микромобилити стартъп за споделено пътуване с електрически тротинетки;

Айрини Студио ЕООД – бързо растяща нишова дизайнерска компания за луксозна мода за деца и младежи, насочена към висок клас международни пазари;

Куендоо ООД – дигитална платформа, която дава възможност на собственици на ваканционни имоти и хотелиери да контролират и управляват резервации, разплащания, наличности и канали за маркетинг и дистрибуция през един-единствен дашборд;

„МОРНИНГСАЙД ХИЛ“ ООД: Неговият капитал е 75.3 млн. лв., а типът финансиране съответно – дялово и квазидялово. Този фонд е предназначен за компании (МСП и стартъпи) в начален етап, както и малко по-напреднали компании с висок рисков профил. Целта пред фондмениджърите му са финансиране на 25 компании, размерът на инвестицията е от 1.5 до 7 млн. лв. „Морнингсайд Хил“ ООД

е финансовият посредник за изпълнение на Фонд за рисков капитал със средства по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020. Секторите, финансирани от този фонд, са за инвестиции в сферата на производството на стоки, използващи нови технологии, които позволяват намаляването на разходи за единица продукт; високи технологии, софтуер и хардуер; електронна търговия; продукти или услуги, въведени в други държави, но все още неприсъстващи в региона и др.

Друг лицензиран фонд е за т.нар. ПОРТФЕЙЛНА ГАРАНЦИЯ С ТАВАН НА ЗАГУБИТЕ ЗА МИКРОКРЕДИТИРАНЕ. Той е с бюджет: 5 млн. лв. публичен ресурс и е с общ размер на кредитния портфейл от 25 млн. лв., като се управлява от Уникредит Булбанк. ФМФИБ предоставя гаранция, с която покрива риска от неизпълнение на кредити, отпуснати на крайни получатели, стартиращи и развиващи се компании; социални МСП. Предмет на инструмента: подобрен достъп до финансиране; по-ниска лихва и/или ниво на обезпеченост по кредита. Типът на финансиране е до 50 000 евро. и е до 10 години срок за погасяване.

През месец юни 2012 г. бяха създадени фондовете с ресурс от ЕИФ: Лонч хъб (наскоро започна да функционира и Лонч хъб 2) и Илевън, а по-късно и венчър фондовете Невек, Блек Пик, Емпауър и БрайтКап венчърс. Започна дейност с ресурс от 25 млн. евро, насочен към иновативни малки и средни компании в България през новия фонд за рисков капитал „БрайтКап венчърс“. Основната част от средствата, или 20 млн. евро, са рециклиран ресурс от програмата JEREMIE на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ), като има и привлечено частно финансиране. Фондът бе основан от четирима експерти в IT сектора и финансите с международна репутация. Сред тях бе и бившият министър на иновациите и растежа Даниел Лорер.

Девет кредитни институции подадоха документи за участие за избор на банки партньори по новата процедура. Фондът на фондовете ще предостави за гаранционен лимит 96 170 000 лв., като заявеният от банките интерес превишава значително този размер. Основните предимства по Програма „Възстановяване“ са: достъпът до бизнес кредити на допустими български МСП с минимум 3-годишна история; без изискване за материални обезпечения; необезпечен кредит, с изключение на лични гаранции,

предоставени от собствениците; получаването на одобрение и възможност за усвояване в съкратени срокове; възможността за договаряне на гратисния период е 1 г.; Разсрочването на изплащането по главница до 84 месеца; Минимизирането на административната тежест за клиента; възможността за получаване на финансиране до 3 млн. лв., но не повече от 70% от оборота за 2019 или 2020 г. според това за коя от годините оборотът е бил по-голям; до лимита, определен по de minimis.

С ресурс от 253,80 млн. евро за финансови инструменти от ОПРР бяха създадени три фонда за градско развитие – за София, за Северна България и за Южна България. За тези три фонда са отделени 146,5 млн. евро, а има и ресурс за туристическа инфраструктура – 63,6 млн. евро, и за енергийна ефективност – 43,7 млн. евро. По ОП „Региони в растеж“ средствата се отпускат на общинските администрации, респективно и на местния бизнес, и на ПЧП, като право на участие имат 39 града, а 28 по-малки градски общини могат да се възползват от ресурс единствено за енергийна ефективност, като по този начин се насърчава публично-частното партньорство.

Трудностите пред използването на финансови инструменти в ОПРР по Програма „Джесика“ могат да се синтезират на ИНСТИТУЦИОНАЛНО НИВО като: липса на специализирано законодателство за финансовите инструменти; продължителна процедура на преговори между ЕИБ и фондовете за градско развитие; нотифициране на държавните помощи по „Джесика“; в Закона за публично-частното партньорство – липса на работещ механизъм за ПЧП за градско развитие.

Трудностите на ОПЕРАТИВНО НИВО са: последващо определяне на независими експерти за оценка на проектите в съответствие с Решението на ЕК за държавни помощи; структуриране/изпълнение на проекти за градско развитие; слабо познаване на правилата на структурните фондове и др.

ЦИТИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ:

Годишен доклад на Българската финтех асоциация за 2019 г., София, 2020,
<https://fintechbulgaria.org>

Лингстрьом, М. Биология на купуването. София: Изток-Запад, 2011.

Попчев, Ив., Радева, И. Четвъртата индустриална революция и новите рискове.
Техносфера, бр. 2(44),2019, с. 69 – 73. Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“. ISBN
1313-3861

20 ГОДИНИ РЕГИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И ИНОВАЦИИ

Учредители

Областна администрация – Варна
Икономически университет – Варна
Институт по хидро- и аеродинамика – Варна
Технически университет – Варна
Сдружение за насърчаване на предприемачеството и иновациите – Варна
Агенция за икономическо развитие – Варна
Бизнес агенция – Варна
Българска морска камара
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
Индустриална стопанска асоциация – Варна
Институт по воден транспорт – Варна
Институт по металознание – Варна
Институт по океанология – Варна
Медицински университет – Варна
Община Варна
Център за независим живот – Варна
ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров“
Варненска търговско индустриална камара
Международна бизнес група ООД

Членове на РАПИВ

 РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ <i>Областна администрация Варна</i>	Областна администрация Варна
	Община Аксаково
	Община Варна
 Висше военноморско училище <i>„Никола Йонков Вапцаров“</i>	ВВМУ „Никола Йонков Вапцаров“
 ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР	ВСУ „Черноризец Храбър“
	Икономически университет – Варна

Медицински университет
„Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна

Институт по океанология – Варна

Агенция за социално развитие – Вижън

Българска морска камара, гр. Варна

Варненска търговско-индустриална
камара

ИКТ Клъстер – Варна

Стопанска камара – Варна

БТГ ЕООД

„Корес“ ЕООД

„Контракс Варна“ ЕООД

„Маркон“ ЕООД

„Сиенсис“ АД

„ТЕСО – В“ ООД

TESO-V Ltd. Varna

„Триада Софт“ ООД

„Черно море“ АД

Яни Янев
Димитър Радев
Мария Златева
Ралица Жекова

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ

11.12.2002 г.

ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧЕН БИЗНЕС ИНКУБАТОР – ВАРНА

Яни Янев – Областна администрация – Варна
Димитър Радев – Институт по хидро- и аеродинамика
Стефан Барудов – Технически университет – Варна
Светла Ракаджийска – Икономически университет – Варна
Васил Донев – Сдружение за насърчаване на предприемачеството и иновациите – Варна

20.02.2007 г. – ВТБИ се преименува в Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна

03.10.2007 г.

Медицински университет – Варна
Община Варна
Областна администрация – Варна
ВСУ „Черноризец Храбър“
„Маркон“ ЕООД
Яни Янев
Димитър Радев

01.06.2012 г.

Анна Недялкова – ВСУ „Черноризец Храбър“
Медицински университет – Варна
Община Варна
Областна администрация – Варна
„Маркон“ ЕООД
Яни Янев
Димитър Радев

18.07.2017 г.

ВСУ „Черноризец Храбър“
Медицински университет – Варна
Община Варна
Областна администрация – Варна
Стопанска камара – Варна
Варненска търговско индустриална камара
Яни Янев
Ралица Жекова
Димитър Радев

16.09.2021 г.

Община Варна
Областна администрация – Варна
Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
Висше военноморско училище „Никола Йонков Вапцаров“
Икономически университет – Варна
Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна
Стопанска камара – Варна
Яни Янев
Ралица Жекова

ЦЕЛИ НА СДРУЖЕНИЕТО

- ✓ Създаване на Високотехнологичен бизнес инкубатор в град Варна.
- ✓ Подобряване на икономическата конюнктура.
- ✓ Подкрепа на технологично ориентирани малки и средни предприятия.
- ✓ Укрепване на нови предприятия.
- ✓ Повишаване на конкурентоспособността.
- ✓ Създаване на възможности за развитие на млади висококвалифицирани специалисти.
- ✓ Отваряне на регионалната икономика към международните пазари и инвеститори.
- ✓ Насърчаване на иновациите и международния технологичен трансфер.
- ✓ Създаване на високотехнологичен парк в град Варна.
- ✓ Изграждане на регионална иновационна мрежа.
- ✓ Опазване и устойчиво развитие на околната среда. Адаптиране към климатичните промени.
- ✓ Подкрепа на младежките политики за развитие на образованието, науката и технологиите.

НАПРАВЛЕНИЯ

БИЗНЕС ИНКУБАТОР

Бизнес инкубатор – Варна, е създаден през 2005 г. в резултат на изпълнение на Договор № 328 с Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) за „Създаване на Високотехнологичен бизнес инкубатор в град Варна“ след спечелен конкурс за обществена поръчка. В резултат от изпълнение на Договора са преустроени 1700 м² от сградата, които включват: общи части за ползване от администрацията на Инкубатора и инкубираните фирми, офиси за администрацията на Инкубатора и офиси за инкубирани фирми, ситуирани основно на втория етаж на сградата.

През 2015 г. е извършено надграждане на създадената благоприятна

инфраструктурна, технологична и информационна среда за подпомагане на нововъзникнали и/или съществуващите технологични МСП чрез реновиране на третия етаж на сградата (общо 450 м²) в изпълнение на проект № BG161PO003-2.2.01-0019 „Разширяване на Бизнес инкубатор – Варна, към РАПИВ“, изпълняван по ДБФП № БИ-02-3/02.02.2012 г. Осигурени са 14 нови офиса, в които се помещават инкубирани фирми от Варна и региона.

Реновираните специализирани помещения и офиси са снабдени с оборудване и офис техника за осъществяване дейността на инкубираните фирми.

На приетите за инкубиране фирми се осигуряват на преференциални цени оборудване, офис техника, бизнес консултации и осъществяване на връзки с български и европейски партньори.

Кандидатурите за инкубиране, включително бизнес планът, се оценяват по набор от критерии, на базата на които се преценява:

- дали това е жизнеспособен бизнес с потенциал за успех по отношение на ръста на нетните приходи, брой създадени нови работни места, увеличаване капацитета на управленския екип и дългосрочна устойчивост на компанията;
- дали има връзка между бизнеса и сектора, в който се развива, етап на развитие и връзка със съществуващи клиенти или партньори на Бизнес инкубатора;
- може ли да се засилят растежът и перспективите за развитие на компанията чрез предоставяне на връзки към национални и европейски мрежи, клъстери и партньорства.

На база широкомащабно изследване, проведено от РАПИВ при създаването на Регионалната иновационна стратегия на СИР, са определени следните приоритетни сектори:

- Енергетика, енергийна ефективност и околна среда.
- Информационни и комуникационни технологии.
- Машиностроене, електротехническа промишленост и електроника.
- Морска индустрия.
- Преработвателна индустрия.
- Строителство и транспорт – изграждане на транспортна инфраструктура.
- Туризъм.
- Услуги – финансови, логистични и др.
- Химия, биотехнологии и фармацевтика.

Дейността на Бизнес инкубатор – Варна, се ръководи от мениджърския екип на РАПИВ, който е с дългогодишен опит в сферата на управлението и развитието на благоприятна и проиновационна среда, поддържаща бизнес инфраструктура, и в осигуряването на услуги за предприятията.

Успешната комбинация от млади и същевременно опитни експерти и мениджъри е резултат от добре разработената бизнес стратегия. Екипът съчетава обширни познания за пазара с професионален опит, които осигуряват на клиентите надеждни и креативни решения в отговор на техните нужди.

Много от инкубираните фирми са приключили престоя си в инкубатора с високи резултати. ЗК АД и „Свемар“ ООД постигнаха повече от 8 пъти увеличаване на

оборота и 5 пъти увеличаване на персонала. Двете фирми са номинирани от Бизнес академия за бизнес откритие за 2009 г.

Водещ стремеж на Бизнес инкубатор – Варна (БИВ), е утвърждаването му като устойчив, пазарноориентиран център, който подпомага развитието на технологичните и иновативни МСП от Североизточния регион, осигурява трайни контакти между академичната и индустриална общност и предоставя широки международни контакти за фирми от региона.

През 2018 г. РАПИВ стартира акселераторска програма за подпомагане на стартиращи компании и предприемачи с бизнес идеи за развитие Start 2 Up.

ЦЕНТЪР ЗА ИНОВАЦИИ И ТРАНСФЕР НА ТЕХНОЛОГИИ

РЕГИОНАЛНА ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА

Проект DTP3-656-1.2. D-CARE „Разработване, пилотиране и валидиране на модели на интелигентни грижи в Дунавския регион за подпомагане на социалните иновации, подобряване на компетентностите и предприемачеството“, финансиран по програма INTERREG Danube Transnational.

Партньори: РАПИВ е партньор в консорциум с водещ партньор Университета по медицина и фармация „Юлиу Хатеджиану“ в Клуж-Напока, Румъния, РАПИВ, Асоциация „Dr. Vasile Micu“, Румъния, Национална асоциация за управление на човека, Унгария, Кметство на град Каба, Унгария, ДВН Инвестиционен фонд за рисков капитал публично дружество с ограничена отговорност, Унгария, Асоциация „CedarNet“, Унгария, Университет „Ян Евангелиста Пуркине“ в Усти над Лабе, Чехия, Доброволчески център, Чехия, BioLAGO e.V., Германия, Grunderschiff UG (ограничена отговорност) & Co. KG, Германия, Университет в Любляна, Словения, RDA Green Karst, ltd., Словения, Община Илирска Бистрица, Словения, Сдружение „Национален алианс за социална отговорност“, България, Johanniter Austria, Научни изследвания и образование, Австрия, UIV – Градски иновации Виена, Австрия, град Приедор, Босна и Херцеговина, Търговско-промишлена камара на регион Баня Лука, Босна и Херцеговина, Публична медицинска санитарна институция Институт по онкология, Молдова, Кметство Клуж-Напока, Румъния, Местна група за действие Бърди-Вълтава, Чехия, Кметство Ловошице, Чехия, Общинска служба Тиса, Чехия, Община Аксаково, България, INNOVA Észak-Alföld Агенция за регионално развитие и иновации, Унгария, Дом за стари хора Баня Лука, Босна и Херцеговина.

Продължителност: Проектът стартира на 01.07. 2020 – 31.12.2022 г.

Основна цел: да улесни създаването, валидирането и внедряването на услуги за интелигентни грижи, които ще укрепят и интегрират регионалните системи за социални и здравни грижи.

Проект ATU 2019-1-BG01-KA203-062530 „Достъп до университети за хора с увреждания“, финансиран по Програма Еразъм + на ЕК, Ключова дейност 2: Стратегически партньорства за висше образование.

Партньори: Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, партньори: Фондация „Институт за регионално развитие“, Краков, Полша, Масарииков

университет, Бърно, Чехия, Национален съвет за научни изследвания, Рим, Италия и РАПИВ.

Продължителност: 01.09.2019 – 31.07.2022 г.

Основна цел: да се разработи цялостен и адаптивен модел на система от услуги за подкрепа на студенти с увреждания във висшите учебни заведения в европейските страни.

Проект INTRA „Интернационализация на регионалните МСП“, финансиран по програма INTERREG EUROPE, приоритет: Конкурентоспособност на МСП

Продължителност: 01.04.2016 – 31.03.2021 г.

Партньори: Агенция за развитие Марибор (Словения), Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (България), Фондация FUNDECYT Научен и технологичен парк на Естрамадура (Испания), Университет Алгарве (Португалия), Coventry University Enterprises Limited (Великобритания) и CAPITANK (Италия).

Основна цел: Насърчаване на интернационализацията и подобряване на конкурентоспособността на МСП в участващите в проекта региони.

Проект ClimAD „Адаптирането към климатичните промени – възможности за устойчиво развитие“, финансиран по „Програма за подкрепа на НПО в България“ по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) 2009 – 2014 г.“ от страните донори Исландия, Лихтенщайн и Норвегия, тематична област „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“, приоритет „Повишаване приноса на НПО за устойчиво развитие“.

Продължителност: 03.02.2014 – 02.02.2016 г.

Бенефициент: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ)

Основна цел: Повишаване приноса на неправителствените организации за устойчиво развитие чрез разширяване информираността на обществото за климатичните промени, осигуряване участието на НПО при стимулирането на политики за балансирано развитие и устойчиво използване на природни ресурси.

Общинска стратегия за социално включване на етническите малцинства на община Аксаково за периода 2014 – 2020 г. по проект №BG051PO001-7.0.07-0049-C0001

„Партньорство за равни възможности“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“

Основна цел: Да се формулират политиките за социална интеграция на етническите групи от населението, приложими на общинско ниво, като анализира европейските, държавните, регионалните и местните политики в основните сфери на социално-икономическия живот и ги привежда към местните условия и потребности на етнически общности за новия планов седемгодишен период.

Договор №Д13000362ВН/22.03.2013 г. „Общински план за развитие на Община Варна за периода 2014 – 2020 г.“, 2013.

Проект BlasNet „Черноморска мрежа за регионално сътрудничество“, финансиран по СОП „Черноморски басейн 2007 – 2013 г.“, Приоритет 1: „Подкрепа на трансграничното сътрудничество за икономическо и социално развитие, основано на общи ресурси“.

Продължителност: 16.09.2011 – 15.08.2013 г.

Партньори: Университет „Аристотел“ в Солун, Гърция; Асоциация за МСП Констанца (PIMM – Constanta), Румъния; Организация за развитие на МСП (ODIMM), Молдова; Агенция за икономическо развитие на Севастопол (AEDS), Украйна, и асоцииран партньор – Odiseus Liguria Ltd (Италия).

Основна цел: Създаване на Черноморска мрежа за регионално развитие.

Проект INOLINK “Свързване на територията чрез иновационна мрежа“, финансиран по програма INTERREG IVC на ЕК, Приоритет 1: Иновации и икономика на знанието, подтема „Иновации, изследване и технологично развитие“.

Продължителност: 01.01.201 – 31.12.2012 г.

Партньори: Водещ партньор – Технологична мрежа на Андалусия (R.E.T.A.), Испания, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България, Етруриа иновационе, Италия, Агенция за развитие Марибор, Словения, Нанобионет, Германия, Университет Алгарве, Португалия, Фондация FUNDECYT, Научен и технологичен парк на Естрамадура, Испания, Агенция за регионално развитие на Североизточен регион, Румъния, Coventry University Enterprises Limited, Великобритания, Регион Аbruцо, Италия.

Основна цел: Подобряване на достъпа до регионални иновационни политики чрез осигуряване на по-добра връзка на участниците в Регионалната иновационна система.

Проект REGIOCLIMA „Регионално сътрудничество за адаптиране към климатичните промени“ е финансиран по програма INTERREG IV C на ЕК, Приоритет 2: Околна среда и превенция на риска, подтема „Природни и технологични рискове (включително промяна на климата)“.

Продължителност: 01.01.2008 – 31.12.2011 г.

Партньори: Агенция за развитие на област Ларнака, Кипър, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България, Областна администрация на Венеция, Италия, Обществена фондация на европейския регион Валенсия, Испания, Естонски морски институт, Университет Тарту, Естония, Регион със самоуправление Братислава, Словакия, Област Обан и дьо Л’Етоал, Франция, Регион Крит, Гърция.

Основна цел: Промяна в процеса на адаптиране към новите климатични условия, като се минимизират рисковете от щети и изследват нови възможности, произлизащи от промените в климата.

Договор № BG161PO001/4.2-01/2008/042-U-45/15.07.2010 „Разработване на концепция за икономическо развитие на общините от Регионалната схема за развитие“ съвместно с фондация „Институт за екологична модернизация“, 2010.

Договор 1419/2008 „Актуализация на Общинския план за развитие на Община Варна“ за периода 2007 – 2013, 2008 г.

Договор 1244/2008 „Икономически профил на Община Варна“, 2008

Проект „Регионална иновационна стратегия на СИРП“ (NE-BG RIS), финансиран по Шеста рамкова програма на ЕК, направление „Изследвания и иновации“.

Продължителност: 01.06.2005 – 01.02.2008 г.

Партньори: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), България, Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ), България, Алианс на областните управители в СИРП, Университетът в Западна Македония, Гърция, Регион Лигурия, Италия и Регион Аbruцо, Италия.

Основна цел: Създаване и поддържане на среда, насърчаваща иновациите в СИРП чрез развитие на регионалната иновационна политика и създадената Регионална иновационна стратегия.

- ИНОВАЦИОННИ УСЛУГИ ЗА МСП

Програма EWA „Участие на жени в производството на селскостопански храни“ (Empowering women in Agrifood) 2021, финансирана от Европейския институт за иновации и технологии в храните (EIT Food)

РАПИВ беше избрана за съдействаща организация на Европейския институт за иновации и технологии в храните – EIT Food за България за изпълнение на програмата „Участие на жени в производството на селскостопански храни“ за 2021 г. и 2022 г.

Продължителност: 01.04.2021 – 30.11.2021 и 01.04.2022 – 31.11.2022 г. **Основна цел:** да се подобрят предприемачески умения на жени, желаещи да стартират собствен бизнес в начална фаза на развитие в агрохранителния сектор.

Проект DTP2-048-1.2. WOMEN IN BUSINESS „Насърчаване на предприемачеството сред младите жени в Дунавския регион“ се финансира по програма INTERREG Danube Transnational, Приоритетна ос 1 „Иновативен и социално ангажиран Дунавски регион“, СЦ 1.2. „Увеличаване на уменията и знанията за бизнес и социалните иновации“.

Продължителност: 01.06.2018 – 30.11.2021 г.

Партньори: Водещ партньор – Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), България; Партньори – Иновативен регион Щирия ООД, Австрия; ВСУ „Черноризец Храбър“, България; Технологичен парк на Вараждин, Хърватска; bwson GmbH, Германия; Регионална агенция за развитие на Марибор, Словения; Търговско-промишлена палата на Стайерска, Словения; Асоциация на бизнес мрежите на Панония, Унгария; Университетът на Панония, Унгария; Асоциация на

МСП от Констанца, Румъния; Университет Овидий – Констанца, Румъния; Училище по икономика и бизнес към Университета в Сараево, Босна и Херцеговина; Организация за развитие на МСП, Молдова, и асоцииран стратегически партньор – Министерство на икономиката, България.

Основна цел: Да се стимулират младите жени с иновативни идеи за стартиране и развиване на собствен бизнес, да реализират пазарен успех, като се повишат техните компетенции за бизнес и социални иновации чрез създаване на центрове за женско предприемачество и разработване на иновативни модели на обучение.

Проект DTP-SMF1-92 WE.DIGITAL – Жени предприемачи с дигитални умения, финансиран по програма INTERREG Danube Transnational.

Продължителност: 01.09.2018 – 31.08.2019 г.

Партньори: РАПИВ (водеща организация), Технологичен парк на Вараждин (ТПВ), Хърватска; Институт за изследване на предприемачеството (ИИП), Словения.

Основната цел: да насърчи жените предприемачи да използват ИКТ в собствения си бизнес чрез иновативно обучение за дигитални умения.

Проект „Насърчаване на предприемачеството сред безработни, неактивни и работещи младежи до 29 г. в Североизточна България“, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“

Продължителност: 29.06.2018 – 28.06.2020 г.

Водеща организация: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ)

Основна цел: Повишаване на заетостта в СИР чрез осигуряване на подкрепа на 84 безработни, неактивни и работещи младежи до 29 г. от СИР: Варна, Шумен, Добрич и Търговище, желаещи да развият собствен бизнес, чрез предоставяне на комплекс от обучения и услуги.

Договор по Проект „Обучения и заетост за младите хора“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020

Продължителност: 14.12.2017 – 13.06.2018 г.

Основна цел: Осигуряване на продължителна заетост на двама безработни младежи до 29-годишна възраст, по времето на която те ще натрупат опит и познания в областта на европейските и националните програми за финансиране.

Проект INNOMOT „Подобряване на регионалните политики чрез подкрепа и мотивиране на МСП за внедряване на нетехнологични иновации“, финансиран по програма INTERREG IV C на ЕК, Приоритет 1: Иновации и икономика на знанието.

Продължителност: 01.01.2012 – 31.12.2014 г.

Партньори: Западна Швеция, Гьотеборг, Швеция – Водещ партньор, Телерегион Нет, Брюксел – Белгия, Регион Лодз, Полша, Enterprise Board Meath Country, Ирландия, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), България, Европейски бизнес иновационен център на Навара (CEIN), Испания, Институт за

конкурентоспособност на бизнеса Валенсия (бивш IMPIVA), Испания, Северна Франция – развитие на иновациите, Франция „Агенция за икономическо развитие Емилия-Романя“ Л.Д. (ERVET), Италия, и Министерство на регионалното развитие, Дания.

Основна цел: Подготовка на нови политики и програми за подкрепа и внедряване на нетехнологичните иновации от страна на МСП в регионите, участници в проекта.

Проект COLUMBUS 3 „Насърчаване на мобилността на млади предприемачи“, финансиран по Програма „Еразъм за млади предприемачи“ на ЕК.

Продължителност: 01.02.2011 – 31.01.2013 г.

Партньори: VIC LIGURIA – Италия, СЕЕИМ – Испания, FUERM – Мурсия (Испания), UEL – Лондон (Англия), MISET – Микели (Финландия), KOPER – Словения, и STRIA – Унгария, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България.

Основна цел: Подпомагане на стартиращите европейски предприемачи да работят и придобиват опит, учейки се от вече утвърдена на пазара компания в друга европейска държава.

Проект „Създаване на мрежова структура за подкрепа на местни МСП в България и Румъния в сектора на високите технологии чрез МСП от регион Лигурия“, финансиран по Закон № L 84/2001 ICE 061966 на италианското правителство.

Продължителност: 01.03.2009 – 31.08.2010 г.

Партньори: Регион Лигурия, Индустиална асоциация на провинция Генуа, Консорциум Одисеус, Италия, Областна администрация – Варна, България, Индустиална стопанска асоциация – Варна, България, Регионален съвет на Констанца, Градски съвет на Констанца, Асоциация на МСП в Констанца, Румъния, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България.

Основна цел: Създаване на мрежа, подпомагаща обмена на добри практики, информация и технологии, която има за цел повишаване на развитието на местните МСП в сферата на високите технологии, най-вече в секторите електроника, фина механика и ИКТ.

Проект „Насърчаване на предприемачеството сред младите специалисти“, финансиран от държавния бюджет на Република България на основание Постановление № 149 на МС за разпределение на средствата по т. 24 от Приложение № 4 към чл. 9, ал. 1 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2009 г.

Продължителност: 12 месеца

Основна цел: Създаване на благоприятна среда за развитието на предприемачеството като важна основа за икономически растеж на региона и популяризиране развитието на иновациите, техниката и технологиите като гарант за конкурентоспособна икономика.

Проект „Подкрепа на предприемачеството за иновации в Североизточния регион на планиране – ключов елемент за развитие на икономика на знанието в гражданското общество“, финансиран по програма ФАР „Развитие на гражданското общество“.

Продължителност: 14 месеца, от 2007 до 2009 г.

Партньори: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България, Варненска туристическа камара и Българска морска камара, България. Асоциирани партньори по проекта са ИКТ Клъстер – България, и ГИС – Трансфер Център.

Основна цел: Създаване на партньорство със структурите на гражданското общество в процеса на развитие на технологиите и въвеждане на иновациите.

Проект InnoSME „Насърчаване участието на иновативни фирми от сектор ИКТ в национални и регионални мрежи по Седма рамкова програма и програма „Конкурентоспособност и иновации“ на ЕК“, финансиран по Шеста рамкова програма на ЕК.

Продължителност: 01.10.2006 – 30.09.2008 г.

Партньори: TeleRegions Network, Белгия, Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна, България.

Основна цел: Насърчаване на участието в Седма рамкова програма и Програмата за конкурентоспособност и иновации на ЕК на иновативните МСП от сектора на информационните и комуникационни технологии.

Проект „Евро офис услуги – отваряне на международните пазари за малки иновативни фирми“ е реализиран по Шеста рамкова програма на ЕК, направление „Изследване и иновации“.

Партньори: Над 20, като освен представители от цяла Европа, в проекта участват и организации от Индия и Китай.

Основна цел: Идентифициране, тестване и прилагане на унифицирани услуги в рамките на изградената мрежа от бизнес инкубатори, участващи в проекта.

ТЕХНОЛОГИЧЕН ТРАНСФЕР

Проект „Създаване на Център за трансфер на морски технологии“, финансиран по програма ФАР 2005.

Продължителност: 01.10.2007 – 30.09.2008 г.

Партньори: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), и Висше военноморско училище „Н.Й. Вапцаров“, гр. Варна.

Основна цел: Повишаване на конкурентоспособността на регионалните предприятия чрез подобряване на иновационната инфраструктура.

Проект „Проектиране и разработване на качествено нова система за автоматизирано наблюдение, анализ и представяне на състоянието на водните басейни (водосбори) на територията на България“, финансиран от Национален иновационен фонд по Четвърта конкурсна сесия 2007 г.

Продължителност: 2 години.

Партньори: Координатор на проекта е „Триада Софт“ ООД, а партньори са РАПИВ и НИМХ – БАН.

Проект „Нови екологично и икономически ефективни модели за изграждане на нови хидротехнически и инфраструктурни обекти“ е финансиран от Национален иновационен фонд по Четвърта конкурсна сесия 2007 г.

Продължителност: 12 месеца

Партньори: Проектът е реализиран от „Свемар“ ООД в партньорство с РАПИВ.

През 2008 г. с подкрепата на РАПИВ е създаден ИКТ Клъстер – Варна.

- РЕГИОНАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ

Проект „Разширяване на Бизнес инкубатор – Варна, към РАПИВ“, финансиран по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007 – 2013, Приоритетна ос 2: „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда“, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Продължителност: 36 месеца, 2013 – 2015 г.

Проект „Създаване на Регионален инвестиционен център – Варна“, финансиран по програма ФАР 2004

Продължителност: 16 месеца, от 2006 до 2008 г.

Партньори: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), Община Аксаково, Община Белослав, асоциирани партньори – Фондация ГИС – Трансфер център, Индустриална стопанска асоциация – Варна, Българска морска камара и Варненска туристическа камара.

Основна цел: Привличане на местни и чуждестранни инвестиции и насърчаване развитието на икономиката на общините партньори чрез представяне на заинтересованите страни на полезна информация за условията за развитие на общините, техния потенциал за инвестиции и коопериране.

Проект „Създаване на Високотехнологичен бизнес инкубатор“, финансиран от Министерство на регионалното развитие и благоустройството на Р България

Продължителност: 18 месеца, от 2005 до 2006 г.

Партньори: Регионална агенция за предприемачество и иновации – Варна (РАПИВ), „Юнион Корект“ ООД и „Триада Софт“ ООД.

Основна цел: Укрепване на технологично ориентираните МСП в региона на Варна чрез осигуряване на инфраструктура и поддържащи услуги за стартиращите и съществуващи иновационни МСП.

ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧЕН ПАРК

Черноморският Високотехнологичен парк – Варна (ЧВПВ) е зона, където малки и средни предприятия (МСП) могат да намерят подходяща интелектуална среда и подкрепа при стартирането и развитието на своя бизнес, достъпа до пазари, технологии и специализирани услуги за подпомагане на тяхното устойчиво и конкурентоспособно развитие, зона, даваща възможност на световни иновативни фирми да инвестират.

ЧВПВ ще представлява обособена зона с изградена инфраструктура (сгради, офиси, лаборатории, учебни зали, рекреационни площи, озеленяване и т.н.), която обединява усилията на научноизследователски институти, университети, високотехнологични предприятия, инвеститори, бизнеса и посреднически организации от Община Варна и Североизточния район.

ЧВПВ се изгражда въз основа на активно публично-частно партньорство и предвижда участието на представители на всички заинтересовани страни от Варна и региона, ангажирани в иновационния процес – висши учебни заведения, местни власти, национални академични структури, лаборатории и изследователски институти, бизнес компании, неправителствени организации, работещи в областта на научноизследователската и развойна дейност и др.

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ НА ЧВПВ

- *УСВОЯВАНЕ РЕСУРСИТЕ НА ЧЕРНО МОРЕ И ЗАЩИТА НА КРАЙБРЕЖНАТА ЗОНА*
- *ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ*
- *РАЗРАБОТВАНЕ НА ВЪЗОБНОВЯЕМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ И ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ*
- *ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ЧРЕЗ РАЗВИТИЕ НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И СИГУРНОСТТА*

ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ се включват като водещ компонент в приложението на всяка от приоритетните области.

ДЕЙНОСТ / УСЛУГИ ОТ ЧВПВ

Дейността се развива в три основни сектора:

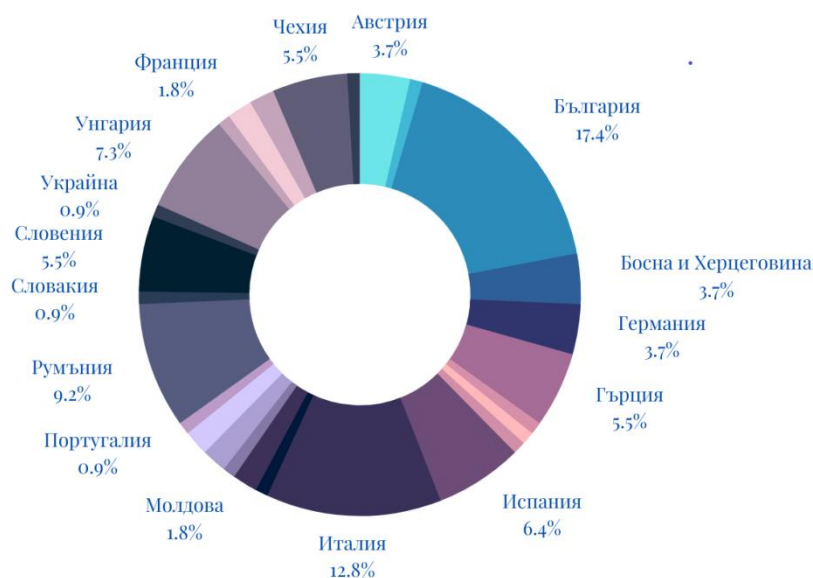
- *Сектор 1: Изследвания/иновации/технологии*
- *Сектор 2: Високотехнологична среда*
- *Сектор 3: Конферентен център*

РАПИВ участва в общо 37 проекта, в 21 от тях като водещ партньор.

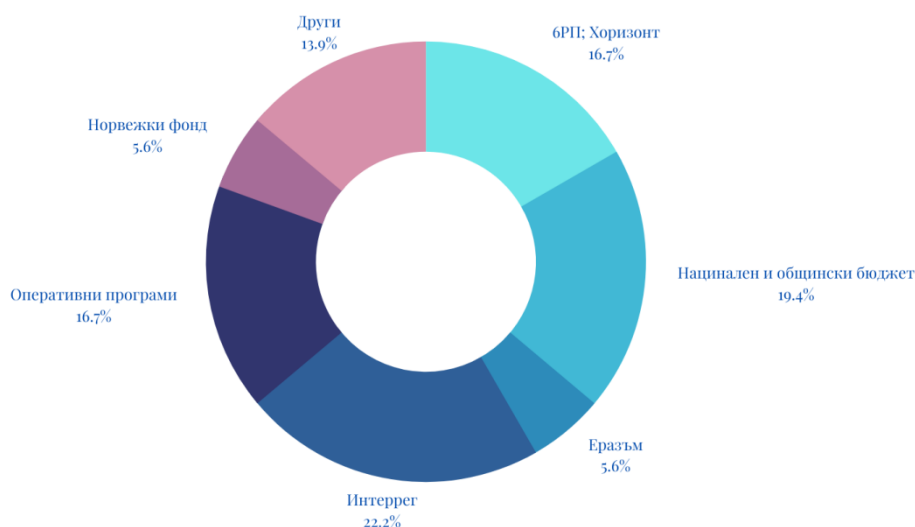
Партньори

Общо 109 от 27 държави (Австрия (4), Белгия (1), България (19), Босна и Херцеговина (4), Германия (4), Гърция (6), Дания (1), Естония (1), Ирландия (1), Испания (7), Италия (14), Кипър (1), Молдова (2), Норвегия (1), Обединено кралство (2), Полша (2), Португалия (1), Румъния (10), Словакия (1), Словения (6), Украйна (1), Унгария (8), Финландия (1), Франция (2), Хърватска (2), Чехия (6), Швеция (1)

От тях 19 са български и 90 – международни партньори

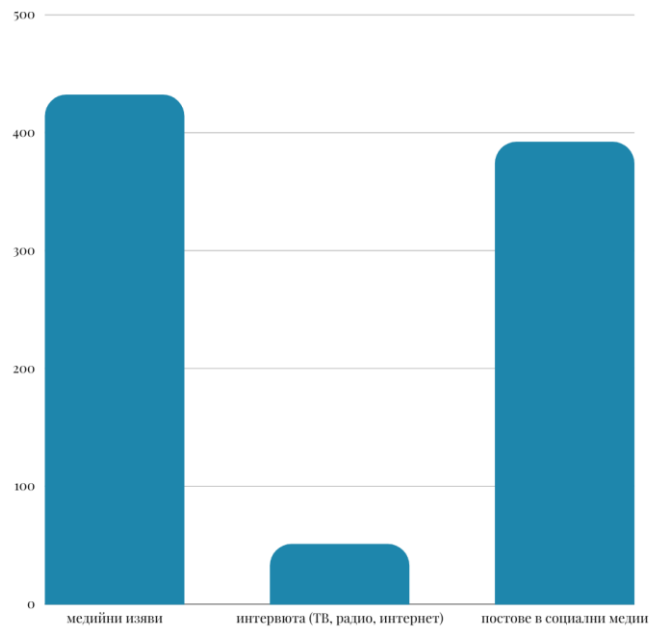
Фигура 5. Разпределение на партньорството на РАПИВ по държави

Фигура 6. Разпределение на проекти, изпълняване от РАПИВ по програми за финансиране

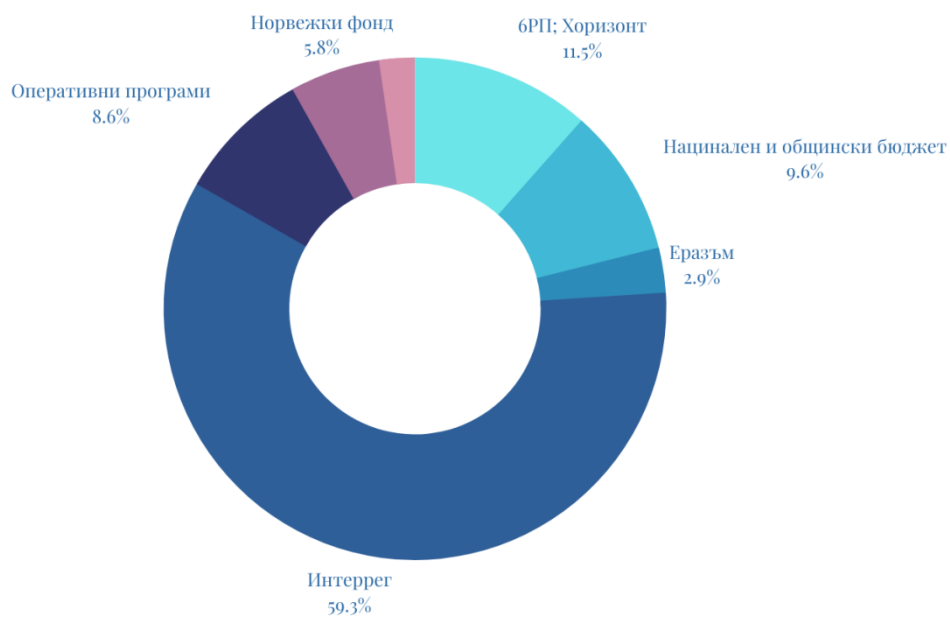
МЕДИЙНО ОТРАЗЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

Фигура 7. Медийно отразяване на РАПИВ за периода 2002 – 2022 г.

ПРИХОДИ ОТ ПРОЕКТИ

Приходите на РАПИВ за периода 2002 – 2022 г. са в размер на 4 107 688 лв.

Фигура 8. Разпределение на приходите на РАПИВ по източници на финансиране

Адрес на офиса:

ул. "Професор Асен Златаров" 6, офис 3, гр. Варна,
9000 България

Пощенски адрес:

п.к. 117, гр. Варна 9010, България

тел. +359 882 809 178, +359 52 802 163,

ел. поща: office@rapiv.org